

Involver barn i arbeidet med å forebygge digitale krenkelser

REDD BARNA

- Verdens største barnerettighetsorganisasjon
- Er tilstede i 120 land
- Arbeider for at barn overleve, lære og være trygge
- Her i Norge arbeider vi med retten til en trygg oppvekst, og at barn skal bli hørt og ha innflytelse

VÅRT ARBEID MED Å FOREBYGGE DIGITALE KRENKELSER

- Lager undervisningsmaterielt til bruk i skolen
- Bidrar til ny kunnskap om barns rettigheter og nettbruk, vi er særlig opptatt av å få fram barn og unges egne stemmer
- Arbeider interessepolitisk

PLAN

Barnekonvensjonen

Hvorfor må vi involvere barn i arbeidet med å forebygge digitale krenkelser?

- Uønsket spredning av nakenbilder
- Kontakt med overgriper på nettet

Redd Barna materiell som kan brukes for å lære barn å håndtere nettrisikoer, slik at de ikke blir utsetter seg selv eller andre for skade og krenkelser

BARNES RETTIGHETER – STATENS FORPLIKTELSE

Viktige områder i Barnekonvensjonen

- Å medvirke og ha innflytelse
- Beskyttelse mot vold og seksuelle overgrep
- Gode levekår

Barns rett til bli hørt og ha innflytelse er et prinsipp i Barnekonvensjonen.

NETTILGANG OG INNFRIELSE AV RETTIGHETER

- Arenaer for deltakelse og medvirkning
- Tilgang til informasjon, fellesskap og hjelpetilbud som beskytter barn
- Deltakelse i skole og fritidsaktiviteter

NETTRESSURSER SOM STYRKER BARNES BESKYTTELSE

Mange ungdom har behov for informasjon, støtte og veiledning om kropp, seksualitet, grenser og overgrep. Her er nettsteder du kan finne hjelp og informasjon anonymt:

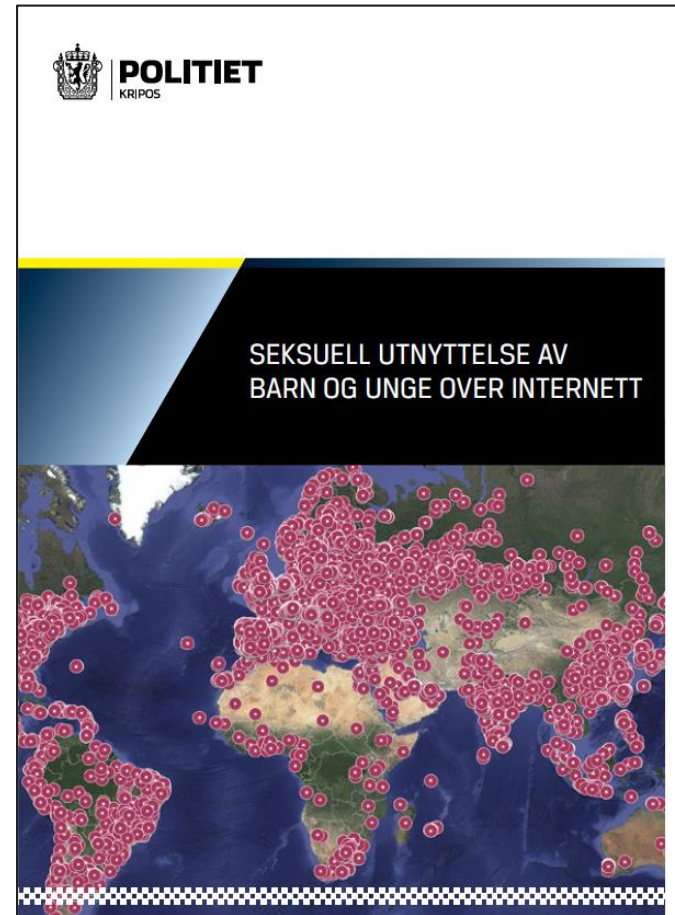
ung.no Vil du ha mer informasjon om kropp, seksualitet, seksuell trakassering, finner du masse nyttig informasjon her.

Korspahalsen.no Vil du snakke anonymt med en voksen, kan du ta kontakt med Kors på halsen. Her kan du prate, chatte eller ringe til frivillige i Røde Kors.

Sexogsamfunn.no/chat Lurer du på noe som handler om kropp, helse og sex, så har Sex og samfunn en chat.

TRUER RETTEN TIL EN TRYGG OPPVEKST

Det digitaliserte samfunnet gjenspeiles i trusselbildet dagens barn og unge møter i sin hverdag, både i den fysiske og den digitale verdenen. Trusselaktørene er ikke bare personer de kjenner, men også ukjente. Noen av dem er voksne som bruker internett og andre digitale plattformer for å få kontakt med barn og unge som de gjennom en rå og hensynsløs tilnærming utnytter seksuelt. Andre er profittmotiverte organiserte aktører med base i utlandet. Også kjente personer, som en kjæreste, kan forårsake uopprettelig skade ved å distribuere svært personlige bilder eller filmer på internett.

BARNES RETT TIL Å BLI HØRT MÅ PRIORITERES

- Barn har rett til å bli hørt og ha innflytelse
- Uten medvirkning får vi ikke innsikt i nettrisikoen – nettet er utilgjengelige arenaer for voksne
- Raske endringer i nettb Bruken blant barn
- Bedre innblikk i hvilke nettrisikoen barn og unge må lære å håndtere
- Avgjørende for at vi skal oppfattes som relevante voksne
- Tiltak og aktiviteter som treffer - unngå unødvendig arbeid

Artikkel 12: RETTEN TIL Å BLI HØRT

1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.
2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.

RETT TIL MEDBESTEMMELSE

- Både en rett for det enkelte barn og for barn som gruppe
- En rett og ikke en plikt for barnet
- Barnas synspunkter skal gis innflytelse
- Vise respekt for barnet gradvise utvikling
- En rett til medbestemmelse, ikke selvbestemmelse

VÅRE FORPLIKTELSE FOR Å GI BARN INNFLYTELSE

- Informasjon som er tilgjengelig og forståelig
- Tid og støtte til å forme sine egne tanker og meninger
- Får uttrykke sine synspunkter fritt, og bidra aktivt med sin kunnskap, sine erfaringer, sitt engasjement, sine meninger og sine ideer
- Blir lyttet til og tatt på alvor – har reell innflytelse
- Tilbakemeldinger når de har engasjert seg, får vite hva som skjer videre i en beslutningsprosess

HVORFOR TRENGS UNGDOMSPERSPEKTIVET?

EKSEMPEL: Uønsket deling av nakenbilder

- Få bedre forståelse av hva som ligger grunn i saker som handler om spredning av nakenbilder: Hva er vanlig utprøving, og hva er en krenkelse?
- Hva er det viktig å prioritere i det forebyggende arbeidet?

RAPPORTEN, HVIS DU LIKER MEG, MÅ DU SENDE ET BILDE

- Hvorfor deler ungdom nakenbilder?
- Hva tenker de om konsekvensene?
- Hva mener ungdom er god forebygging?
- Hvor godt kjenner de lovverket?

OPPSUMMERT

Et flertall på Stortinget mener det bør bli strengere straffer for å spre nakenbilder på nett uten samtykke. Arbeiderpartiet, Høyre og Frp støtter et slikt forslag.

18. desember 2018 kl. 12:07 Ungdom mistenkt for bildespredning • Åtte ungdommer i Harstad er mistenkt for å ha spredt 700 nakenbilder av 34 jenter i Harstad. Politiet informerte i dag om det de omtaler som «Operasjon sharefile».

ARTIKKEL

Åtte ungdommer siktet for å ha spredt nakenbilder av 34 jenter

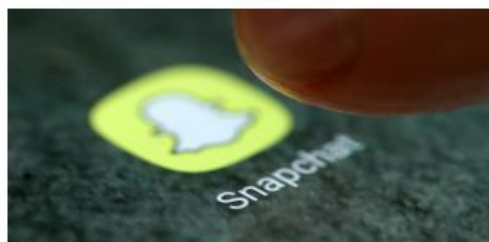
8. november 2018 kl. 19:56 Snapchat-gruppe delte nakenbilder • En Snapchat-gruppe med rundt tusen medlemmer, der unge delte nakenbilder av seg selv og videoer av slåsskamper, er fjernet etter at politiet fikk bekymringsmeldinger. Politiet mener det er noen få mindreårige som sto bak gruppen.

Involver barna i arbeidet med å forebygge digitale krenkninger

Åtte ungdommer siktet for å ha spredt nakenbilder av 34 jenter

Delte nakenbilder av seg selv – nå har politiet stoppet Snapchat-konto

Regjeringen vil ha strengere straffer for spredning av nakenbilder

– Problemet er ikke å ta nakenbilder, men at noen deler dem videre

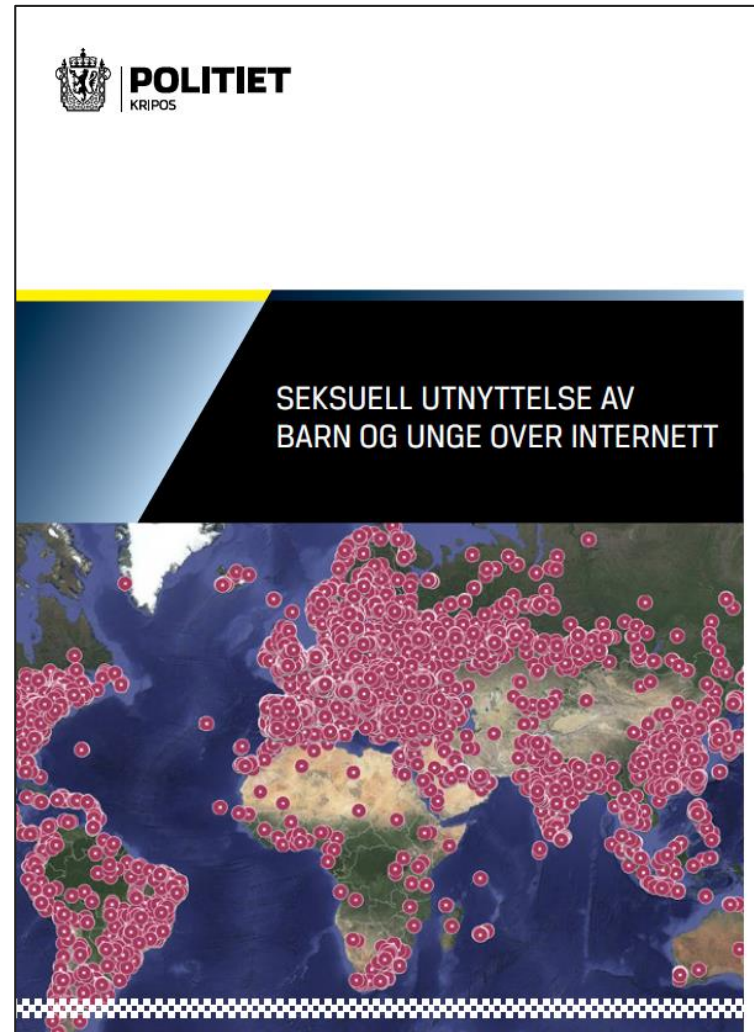

Mer enn hver åttende tenåring deler nakenbilder

Januarkonferansen,
Tromsø

UNGE ER DØMT FOR SPREDNING AV BILDER

De siste årene har flere unge blitt dømt for å ha produsert og/eller spredt seksualiserte bilder eller filmer av jevnaldrende. I dommene kommer det frem at den domfelte ikke hadde kjennskap til lovverket. En annen årsak til at unge begår slike lovbrudd, kan være at evnen til å vurdere risiko ikke er ferdig utviklet. Kanskje opplever de det som positivt å dele et seksualisert bilde fordi de får kred av den de deler med. Først etterpå oppdager de at de ikke har kontroll over det de har delt.¹²⁶

“FORNUFTIG”, MEN KAN FØRE TIL UTRYGGHET

Voksne: ikke del nakenbilder

Ungdom: -Min mors lange tale om hvordan jeg aldri må finne på å sende nakenbilder til andre, gjorde meg kvalm. Jeg ble redd og usikker. Hva om noen av bildene av meg spres, hva skal jeg gjøre da? Jeg kan jo ikke si ifra til foreldrene mine da, de har jo sagt jeg ikke skal gjøre det, jeg er jo ei fornuftig jente.

Redd Barna rapport, *Hvis du liker meg. Må du dele et bilde.* Ungdoms perspektiver på deling av nakenbilder

NAKENBILDER KAN HA FLERE POSITIVE SIDER

- Gøy
 - Morsomt
 - Spennende
 - En måte å vise tillit på
 - På tull
 - Naturlig måte å flørte på – innlede et forhold på
- Tar forholdsregler ved delinger
 - De fleste delinger av nakenbilder skjer en til en-relasjoner, og mellom venner, kjærester eller som en del av en flørt.
 - Delinger skjer i jevnbyrdige relasjoner og er med på å forsterke relasjoner mellom barn.

MAS, PRESS OG MANIPULERING ER NEGATIVT

-Hvis du er småbetatt av en fyr, kan det hende han sier at han ikke vil snakke med deg om du ikke sender. Du føler at du må gjøre det.

-Det starter med BH. Hvis man sier «du er deilig», får du kanskje et bilde uten.

Gutter maser om å få bilder. De kan manipulere jenter til å dele. Det kan vanskelig for ungdommene å bedømme om deling skjer på et likeverdig grunnlag eller ikke

37 prosent jenter

11 prosent gutter

Kilde: Barn- og medier undersøkelsen 2018

LAV TERSKEL FOR Å SPRE

-Hvis noen har et forhold, da stoler man på hverandre. Men hvis en random jente sender bilde, kan man ikke regne med at det ikke blir delt.

De uttrykker lite empati med de som har fått et bilde spredt, selv om bildet opprinnelig var delt i en tillitsrelasjon

Det er særlig lav terskel for å videresende bilder om man ikke kjenner personen godt, og særlig hvis det er en som deler åpent uten å selv ta forholdsregler

Mener at den som har delt må ta ansvaret for at bilde har blitt spredt

ULIKE KONSEKVENSER FOR GUTTER OG JENTER

- Ulike reaksjoner for gutter og jenter å ha delt bilder. Det har vanligvis størst negative konsekvenser for jenter.
- Jenter kan utsettes for ryktespredning, hets og trakassering og får stygge kommentarer om kropp og utseende. Kan være mer utsatt for å bli mast på for å dele flere bilder.
- Både gutter og jenter dømmer jenter som har fått bilder spredt mot egen vilje

GROVE OVERGREP

- Søkbare bilder kan øke fare for henvendelser fra andre
- Bruker bilder som pressmiddel
- Eksempelhistorier om barn som lever med overgrep over tid på grunn av trussel om at bilder kan bli spredt

VI MÅ ADRESSERE FØLGENDE PROBLEMER

- Mas, press og manipulering
- Må både lære og forstå hva samtykke betyr
- Ukritisk delingskultur
- Reaksjonene blant jevnaldrende/utfordringer med krenkelser i skolemiljøet
- Viktigheten av å gjenkjenne manipulering og utpressing
- Barn må ha kunnskap om overgrep og vite hva de skal gjøre, dersom de blir utsatt

HVORDAN FOREBYGGE UØNSKET SPREDNING?

FORSLAG TIL TILTAK FOR Å FOREBYGGE DELING UTEN SAMTYKKE

1. Voksne må forstå og kommunisere bedre om nakenbilder
2. Jevnlig og tverrfaglig undervisning gjennom hele skoleløpet
3. Styrke forståelsen for samtykke og lovverket
4. Ny vurdering av lovverket
5. Styrke ungdoms evne til å være støttespillere
6. Økt innsats mot de mest sårbare og risikosøkende
7. Stille tjenestene til ansvar

Redd Barna

UNGDOMS RÅD OM DELING AV NAKENBILDER

- 1 Det er helt greit å si nei, blokkere eller la være å svare når noen spør etter et nakenbilde. Å mase om nakenbilder fra noen under 18 år kan faktisk være ulovlig.
- 2 Hvis du har tatt et nakenbilde og vil dele det, tenk deg om en stund før du sender det. Hvorfor vil du sende det? Hva kan du oppnå, og hva er det verste som kan skje? Hvor godt kan du stole på personen du sender til – om en måned eller et år? Hvis du fortsatt vil dele bildet – kan du sørge for at du ikke er gjenkjennelig?
- 3 Vær klar over at det er ulovlig...
 - å ha et nakenbilde på mobilen av noen under 18 år som er delt uten samtykke.
 - å sende noen et nakenbilde de ikke har bedt om.
 - å dele «hookiebilder» og «creepshots» av andre uten at de har sagt ja til det.
 - å dele nakenbilder av andre i lukkede grupper.
- 4 Blir du tatt for å dele andres nakenbilder uten samtykke, kan du miste muligheten til en rekke jobber; blant annet innen helse, politi og arbeid med barn og unge. Er det verdt det?
- 5 Hvis noen du kjenner har fått delt et nakenbilde uten samtykke, prøv å sette deg inn i hvordan det oppleves. Hvordan ville du likt å bli møtt? Hvordan kan du være til støtte for noen som har opplevd det?

Dette rådene er utformet av ungdom, til ungdom. Du kan lese mer om hva ungdom tenker om deling av nakenbilder i Redd Barna-rapporten «Hva du liker meg, må du dele et bilde» på reddbarna.no/nettveit

SKOLEN

«Vi trenger bedre seksualundervisning. Vi hadde én dag i tiende klasse der vi tredde en kondom. Vi burde absolutt hatt om nakenbilder i seksualundervisningen.»

SKOLEN

- I arbeidet med å skape et trygt og godt læringsmiljø må det vektlegges å skape en positiv og mer ansvarlig nettkultur, som bevisstgjør barn på at bilder som var ment å være private, ikke skal brukes til å krenke andre, og at lover også gjør seg gjeldende på nettet. Dette arbeidet bør særlig inn fra slutten av barneskolen og i ungdomsskolen, som ser ut til å være den mest sårbare alderen for deling.
- Seksualitetsundervisningen bør inkludere bevisstgjøring om bruk og påvirkning fra sosiale medier, bloggere og pornografi. Ett mål må være å gjøre unge i stand til å reflektere bedre om porno og annet seksuelt innhold på nettet, samt egne holdninger til kjønnsroller og seksualitet, dobbeltmoral, definisjonsmakt og kjønn, trakasserende språkbruk («hore», «løs», «homo» etc).
- Det bør også søkes å integrere formidling av nettvett, lovverket og samtykkeproblematikk i andre relevante fag som KRLE, samfunnsfag, norsk, rettslære med flere. Undervisningen bør formidle hva det kan bety i praksis å bli dømt for slike forhold, for eksempel at det kan stenge for fremtidige yrkesvalg. Skolebesøk fra politiet kan ha en særlig sterk og bevisstgjørende effekt.
- Barn og unge bør inviteres og inkluderes i undervisningsarbeid knyttet til digitalt medborgerskap og trygg nettbruk, for eksempel gjennom nettvettgrupper på skolen, der de kan formidle råd og kunnskap til medelever, foreldre og lærere. Gode erfaringer med ung til ung-formidling er gjort i andre land, se for eksempel The Childnet Digital Leaders Programme i Storbritannia og Project Rockit i Australia.
- Skolen bør skape arenaer hvor barn kan snakke om digitale krenkelser og overgrep, og gi informasjon om gode hjelpetjenester på nett.

DIALOG MED BARN OG UNGDOM OM NAKENBILDER

Håndbok om hvordan samtale med barn og unge om kroppspress, nakenbilder og pornografi på nettet

SNAKK MED OSS >>> 4. NAKEN PÅ NETTET >>>

4. NAKEN PÅ NETTET

Både unge og voksne tar nakenbilder av seg selv og hverandre. Selv om en stor andel aldri deler slike bilder med andre, er det også mange som synes at nakenbilder, eller nudess, er en normal del av en flertal og en naturlig del av et kjæreste-forhold. Det vanligste er å dele bilder én til én med noen man stoler på, med en klar avtale om at bildene ikke skal vises til andre. Problemet oppstår når tilliten brytes og bildene deles videre med andre enn de var ment for. Mange er ikke klar over at regler for personvern og samtykke gjelder like mye på nett som i den fysiske verden, og at det å dele egne eller andres nakenbilder kan få store konsekvenser både for den avbildede og den som har videre-sendt.

Nakenbilder og -filmer kan deles og videre-sendes på mange måter, og det som vises, vil alltid bli tolket og opplevd på ulike måter. For den som opplever at et bilde blir delt uten samtykke, kan konsekvensene uansett være store. Mange unge føler sterk skam, skyld og makteløshet når bilder eller flinklipp deles med andre enn de var ment for. Det vil også oppleves som et grovt tilstøtelsebrudd at en eller flere personer i ens nære krets har bidratt til å dele bilder eller filmer, og dermed ikke er til å stole på. I noen situasjoner angår bildedeling i mobbing, og det som skjer på nettet, flytter over i mobbing og krenkelser i klasserommet og i omgangskretsen. I grove tilfeller kan delingen føre til alvorlige skadevirkninger som må bearbeides med profesjonell hjelp.

Hvorfor deles nakenbilder?

For best å kunne forebygge at nakenbilder deles uten samtykke, er det viktig å lytte til og interessere seg for hva de unge selv føler om bildedeling. Mange voksne synes det er vanskelig å forstå at barn og unge deler så mye av livet sitt via bilder og film. Tjenester som Facebook, Instagram og Snapchat legger opp til at bilder skal deles så enkelt og raskt som mulig, og unge sender like gjerne en snappa som en tekstmelding for å fortelle hva de har gjort. Mange unge har et innestemt syn om voksne på netten som naturlig å dele, og hvem det er greit å dele med. Å dele et bilde av seg selv i ny bikini kan for mange være like naturlig som å sende et bilde av hva de spiste til middag.

Unge kan ha mange grunner til å filme seg selv og kroppen sin. Det kan handle om at de ønsker å vise nærhet og tillit til en kjæreste. Det kan dreie seg om at de øver på å se seg selv som seksuelle vesener, eller at de ønsker å bli sett av andre og få komplimenter. Som

voksen er det særlig viktig å være klar over at i noen tilfeller kan barn og unge bli presset eller manipulert, og i svært alvorlige tilfeller kan nakenbilder bli brukt som pressmiddel for å få sex.

Man kan også spørre seg hvorfor det er noen som vil dele et bilde eller en film av en naken klassekamerat, vel vitende om at den gjelder, vil oppleve det som sterkt krenkende. Igjen kan det være en rekke grunner til at barn og unge deler bilder uten samtykke. Det kan være at de synes det er morsomt og ikke tenker seg om. Eller kanskje de vil være først ute med å dele noe som vil gi gjengen noe spennende å snakke om. Det kan også være en måte å skaffe seg status og anerkjennelse i en gruppe, og i en del tilfeller kan unge oppleve sterkt press fra venner om å dele. Det skjer også at bilder kommer på anviser når barn og unge deler passord med hverandre. I noen situasjoner handler delingen om hven eller om en konfliktsom har bygget seg opp, og bilder deles for å skade eller mobbe andre.

FAKTA

Bildedeling

I Barn og medier-undersøkelsen til Medieallianen fra 2018 kommer det fram at drøyt én av ti barn og unge mellom 13 og 16 år har sendt nakenbilder av seg selv det siste året. Tre av ti jenter som har gjort dette, oppgir at de har følt seg presset til å gjøre det. En av ti jenter og gutter har sendt nakenbilder til en ukjent mottaker. Fire av ti unge i 15-16-årsalderen har videre-sendt bilder og videoer av andre uten at disse har sagt ja til det, og dette er en økning fra tidligere år.

SNAKK MED OSS >>> 4. NAKEN PÅ NETTET >>>

TA PRATEN

Hvordan kan vi som voksne forebygge at nakenbilder blir delt uten samtykke? For det første må vi lære barna våre – fra tidlig alder – hva som kan være konsekvenser av å dele bilder og informasjon på nettet. Det er viktig å ha et kritisk forhold til hvem man legger til som kontakter i sosiale medier, og hvem man deler bilder med. Vær tydelig på at det kan være vanskelig å få bilder tilbake i etterkant. Samtidig skal de unge kjennetregningene sine og vite at de faktisk har krav på at andre spør dem om lov eller ber om samtykke til å dele bilder og filmer av dem.

Det er én ting å være naken eller lett påkledd på et bilde. Det er noe helt annet når noen deler bildet eller legger det ut på nettet uten at man har gitt tillatelse. Noe av det mest krenkende ved å få delt et nakenbilde er at en annen har videre-sendt noe så privat og intimt ut å spørre. Forståelsen av samtykke bør sette i ryggmargen. Når man ikke klart og tydelig har gitt noen annen lov til å videre-sendt et bilde av seg selv, har ingen annen rett til å videre-sendt det.

Snakk med barna om deres eget ansvar

Det er vanlig praksis i dagens ungdomskultur at alle typer bilder deles. Retten til samtykke er ofte ikke uttalt blant de unge, og mange opplever det som vanskelig og rart å spørre om lov til å dele et bilde. Samtidig forventer de likevel at andre unge forstår hva som er greit og ikke greit å dele.

Som voksne har vi et viktig oppdragsansvar i å gjøre barn og unge bevisste på hva slags bilder de etter-sør og deler, og hvilket ansvar de har for ikke å dele bilder uten samtykke. Ikke minst er det viktig at de kjennetregningene sine. Mange er ikke klar over at det verken er lov å ha eller å spre seksuelle bilder av noen under 18 år. Mye deling skjer som følge av mas og press, og unge bør lære at de har et ansvar for ikke å sette andre i en vanskelig situasjon ved å be dem om nakenbilder.

Deling av nakenbilder uten samtykke er straffbart, og å få noe slikt på rullebladet kan blant annet føre til at man senere i livet utelukkes fra å jobbe med barn og unge. Flere unge har de siste årene blitt tiltalt og dømt for å dele nakenbilder av andre. Som voksen har du gode muligheter til å forebygge skadelig deling med konsekvenser for alle de involverte.

Eksempler på spørsmål du kan stille

- Hvorfor tror du ungdom deler nakenbilder?
- Kjennetregner du noen som har delt bilder?
- Hva kan være bra med å dele nakenbilder? Hva får man igjen for det?
- Hva kan være konsekvensene?
- Er det forskjellige konsekvenser for gutter og jenter når bilder spres?
- Hvorfor tror du det er slik, og hva kan man gjøre med det?
- Har du blitt spurt om å dele nakenbilder?
- Synes du det er greit eller ubehagelig å få spørsmål om å dele bilder?
- Er det vanskelig å si nei?
- Føler du at du må legge ut bilder der du viser hus, om du ikke ville ha vist ellers?
- Har du spurt andre om å få bilder?
- Er det greit å spørre andre om å sende nakenbilder?
- Hva er forskjellen på å spørre og mas?
- Tror du det er lett å gi etter for mas?
- Er det lett å gi etter for gruppepress om å videre-sendt andres bilder?
- Hva kan skje hvis du deler et nakenbilde av noen som ikke ønsker det?
- Hvilket ansvar har du om noen videre-sendt et nakenbilde til deg?
- Når spør du andre om samtykke til å dele bilder og filmer av dem?
- Har du opplevd at noen spurte deg om samtykke til å dele et bilde av deg?
- Hvordan opplevde du å bli spurt?
- Hvordan opplever andre å bli spurt?
- Er det mulig å fjerne bilder på nettet? Hva kan man gjøre hvis et bilde blir spredd?

TIPS!

Via at du kan gjøre feil

Mange barn og unge som har fått nakenbilder spredd, er redder for å fortelle det til foreldrene. Det kan være fordi de er flause og ikke vil at foreldrene skal se bildene, men også fordi de er skamfulle og føler skyld over det som har skjedd.

Som forelder kan du gjøre det lettere for barnet ditt å fortelle deg om slike opplevelser ved å skape et hjem der det er rom for å gjøre feil. Snakk om at alle gjør feil, og at en feil er en erfaring du trenger for å utvikle deg. By gjerne på egne erfaringer fra ungdom og voksne du selv har tatt dritige avgjørelser. Det viktigste budskapet du kan gi, er at barnet ditt kan komme til deg når det føler seg utrygget eller bekymret.

KONTAKTRISIKO PÅ NETTET

er

Sport

Kultur

Distrikt

Mer

Logg inn

Søk

Norge

Siste nytt

Dokumentar

Klima

NRK Ytring

Oppdaget pedofilt miljø spredt over hele Norge

Et rekordbeslag i Oslo gjorde at politiet har avdekket et pedofilt nettverk i Norge. Minst 10 menn er identifisert i nettverket som har operert i det skjulte i 20 år.

NETTVERK: NRK har kartlagt Boylove-forumene, der voksne med seksuell interesse for unge gutter har møttes og blitt kjent.
FOTO: NRK

Runa Victoria Engen

Journalist

Ola Mjaaland

Journalist

nrk.no

Nyheter Sport Kultur Distrikt Mer

Hordaland

Vestlanderevyen

P1 Hordaland

Tips 03030

Logg inn

Søk

Kraftig økning i antall anmeldte seksuallovbrudd

Mens stadig færre vinningsforbrytelse anmeldes, stiger antallet anmeldte seksuallovbrudd kraftig. Det viser første tall fra politiet.

FLERE ANMELDTE SEKSUALLOVBRUDD: Politidirektoratet sin statistikk for årets første halvår viser en betydelig økning i anmeldte seksuallovbrudd.

Tirsdag kunne NRK fortelle om norske medlemmer i et internasjonalt pedofilt nettverk, som har eksistert siden internett ble tilgjengelig på 90-tallet. Flere av nordmennene har også begått fysiske overgrep.

De politiet åpnet et beslag av overgrepshendelser i Oslo, fant de

Mann utga seg for å være «Susanne» på nett – pågrepet i politifelle

nrk.no/hordaland/mann-utga-seg-for-a-vaere-«susanne»-pa-nett-...-pa-grepet-i-politifelle-1.14324952

er

Sport

Kultur

Distrikt

Mer

Logg inn

Søk

Hordaland

Vestlanderevyen

P1 Hordaland

Tips 03030

Mann utga seg for å være «Susanne» på nett – pågrepet i politifelle

24-åringen skal ha lurt 15 unge gutter til seksuell omgang og seksuelt krenkende handlinger foran et webkamera. Nå er han tiltalt.

PÅGREPET I SOMMER: 24-åringen ble pågrepet i sommer da han hadde avtalt et møte med det han trodde var en 14-åring. Dette viste seg å være en politimann.
FOTO: EVGEN NORHEIM JOHANSEN / NRK

Valentina Baisotti

Journalist

Publisert 4. des. 2019 kl. 16:43

Oppdatert 4. des. 2019 kl. 18:23

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

Statsadvokat Kristine Herrebrøden har tatt ut tiltalen og skal føre saken i Bergen tingrett fra midten av mars neste år. Ti dager er satt av til saken.

er

Sport

Kultur

Distrikt

Mer

Logg inn

Søk

Nesten dobbelt så mange overgrep mot barn: – Blir lokket og truet på nett

I fjor ble det anmeldt 79 prosent flere seksuelle overgrep mot barn enn året før, viser tall fra Agder politidistrikt. Mange av overgrepene skjer på nett.

SPSSAKER: Nye tall fra Agder politidistrikt viser en økning i sedelighetssaker. Politiet har vært høye markertall tidligere og at flere saker nå har blitt avdekket.
ANDBAKK / NRK

Det er barn som blir lokket og truet til å utføre handlinger mot seg selv eller dele bilder av seg selv. Det er en utvikling vi er bekymret for og som vi setter inn mange tiltak for å begrense, sier politimester i Agder politidistrikt,

er

Sport

Kultur

Distrikt

Mer

Logg inn

Søk

Sogn og Fjordane

DAB

Tips oss!

Vestlanderevyen

Playr sendings

Tiltalt for å ha chatta om seksuelle overgrep mot barn gjennom ti år

Ein mann er tiltalt for å ha chatta om seksuelle overgrep mot barn. Politiet meiner dette har gått føre seg i ti år.

ILLUSTRASJONSBILETE: Ifølge tiltalen skal mannen ha chatta om overgrep mot barn gjennom en tiårsperiode.
FOTO: USE ÅSERUD / NTB SCANPIX

Raymond Lidal

Agder Journalist

Publisert 5. juli 2019 kl. 16:49

– Det å chatte om seksuelle overgrep mot barn er straffbart, fordi det har eit stort skadepotensial, seier politiadvokat Kristine Bu.

Mannen vart først identifisert i politiet sitt arbeid med ei anna

RIKTIGE, MEN IRRELEVANTE BUDSKAP

Voksne

- Ikke snakk med noen fremmede på Internett

Barn

Barna kan ha et tillitsforhold til den som krenker

BARNAS PERSPEKTIV:TILLITSRELASJONER PÅ NETTET

Onlinespill

Sosiale grupper i sosiale medier

Sjekkearenaer

Alle nettaktiviteter vi er tilkoblet

BARNES ERFARINGER

- Vennskap
- Kontakt
- Opplevelse av tilhørighet
- Nærhet
- Bekreftelse
- Fellesskap

GRADVIS MANIPULERING OG OVERGREP

- Sender bilder
- Ber om bilder, gradvis mer seksualisert
- Presser og manipulerer barna, dersom de trekker seg tilbake
- Bruker innhold de har mottatt som utpressingsmiddel
- Trues til taushet
- Effektivt på grunn av redsel for spredning og konsekvensene av det

DIALOG OG LÆRING MED BARN OM

- Barnas sosiale univers på nettet
- Må lære at de må si fra til voksne hvis de opplever noe ubehagelig
- At utpressing skjer, og at det kan være personer som også har positive egenskaper
- Selv om de har gjort noe dumt, noe de har lært at de ikke skal gjøre, må de si fra til voksne hvis de opplever noe ubehagelig på nettet
- Åpne opp for at barn kan fortelle om krenkelser og ubehagelige opplevelser

STYRKE HÅNTERINGSKOMPETANSEN

Eksempler på god håndtering

- Blokkerer ubehagelige kontakter
- Går ut lukkede grupper
- Aksepterer ikke forespørsler fra voksne
- Sletter kontakter
- Sjekker felles kjente ved forespørsler
- Lite åpen deling, deler i lukkede grupper med utgangspunkt i egne kontakter
- Tipser venner om ekle henvendelser
- Kutter kontakt

De barn og ungdom fleste håndterer risikoer godt, og jo mer de bruker nettet, desto mer utvikles deres håndteringskompetanse. De fleste utsettes verken for skade eller overgrep som følge av alle risikoene de møter på nettet

HVORDAN GJØRE OSS TIL RELEVANTE FOREBYGGERE?

- At vi selv ser på egen rolle og ansvar for å forebygge krenkelser og overgrep
- Hvilke tiltak og aktiviteter finns for å forebygge seksuelle overgrep
- Tilrettelegges det for at barn og ungdom kan gis innflytelse på hvordan tiltak og aktiviteter utformes?
- Er det informasjon og opplæring tilpasset barnas alder og modenhet – og har vi god nok kunnskap om hvilke nettrisikoer vi skal lære barn å håndtere?

Eksempel fra skolen

*Lærerplanverket
Rett til et godt skolemiljø*

*Seksualitetsundervisning
Nettvettundervisning*

*Involveres Elevrådet på skolen?
Har elevene innflytelse på hvordan dette arbeidet utformes?*

GOD TILRETTELEGGING FOR MEDVIRKNING

- Informasjon og åpenhet
- Frivillighet
- Respekt og anerkjennelse for ulike uttrykksmøter
- Relevant
- Barnevennlig - ut fra barnas forutsetninger, alder og modenhet
- Inkludering
- Opplæring
- Sikkerhet og trygghet
- Etterrettelighet

TIPS TIL HVORDAN SAMTALE MED BARN

5. NETTET SOM KONTAKTARENA FOR SEKSUELLE OVERGREP

Barn kan gjennom spill og sosiale medier komme i kontakt med voksne som over tid bygger opp tillit til dem for å begå seksuelle overgrep (også kalt grooming). Personer som ønsker å begå overgrep, oppsøker gjerne steder på nettet hvor de vet at de finner mange barn og unge. Den første kontakten skjer vanligvis i et chatrom eller gjennom spill. Barn og unge tenker ikke alltid over hvilke venneforestillinger de aksepterer, og de aksepterer også henvendelser fra personer de ikke kjenner. Ofte starter kontakten vennskapelig, og overgriperen bygger opp tillit over tid.

Mange barn er klar over risikoen ved å akseptere forespørsler fra ukjente, men synes det er vanskelig å koble dette til seg selv og sine egne kontakter. De fleste barn vet likevel hvordan de kan håndtere seksuelle henvendelser fra fremmede. De er ofte gode på å blokkere slike kontakter og går som regel ikke med på å møtes utenfor nettet. Samtidig vet vi at stadig flere overgrep skjer på nettet, uten at gjerningspersoner og ofre møtes fysisk. Ulike typer funksjonshemninger og sårbarhet, psykiske lidelser og omsorgsvikt gjør noen barn særlig utsatt. Krenkelser og overgrep på nettet rammer også barn med trygge rammer og foreldre som er til stede.

Barn har sine egne drifter og er naturlig nysgjerrige på å utforske sex og seksualitet. Dette begynner gjerne mye tidligere enn de voksne skulle ønske, og nysgjerrigheten kan medføre at det er barna selv som tar en aktiv rolle i kontakten. Det kan ofte gi dem skyld- og skamfølelse dersom de blir utsatt for overgrep, og kan gjøre det vanskelig for dem å be om hjelp.

Direkte og tydelige oppfordringer

Det hender at både gutter og jenter blir kontaktet av fremmede voksne med seksuelle hensikter. Noen ganger er slike henvendelser direkte, og det er lett å forstå hva avsenderne vil oppnå. De bruker et slibig språk og stiller grove og private spørsmål. Kanskje ber de den unge om å sende bilder, være med på sexprat eller vise seg på webkamera. Enkelte sender også nakenbilder av seg selv, noe som kan oppleves som skikkelig og truende.

Komplimenter og manipulasjon

Andre ganger kommer henvendelsene mer snikende. Her forsøker overgriperen å lokke eller forberede barnet til seksuelle handlinger. Dette kalles også for grooming. Når det skjer, blir barna ofte manipulert til å tenke positivt om den voksne og bygge opp et tillitsforhold, som kan gjøre det vanskeligere for foreldrene å oppdage det som skjer. Overgriperen velger ofte ut barnet basert på hans eller hennes profil i sosiale medier. Han forsøker gjerne å vise interesse for barnet og skaper god kontakt gjennom bekreftelse og omsorg. I noen tilfeller kan det komme løfter om modell- eller filmpopdrag. Etter å ha skapt et nært vennskapsforhold eller kjærlighetsforhold, bruker overgriperen alderen og erfaringen sin til å overtale barnet til sex.

Trusler og seksuell tvang

Begge disse typene henvendelser kan utvikle seg til trusler og seksuell tvang. Det skjer når overgriperen overtaler barnet til å sende et bilde av seg selv, som overgriperen deretter bruker som pressmiddel ved å true med å spre det i sosiale medier eller til barnets venner og familie. Allerede etter å ha sendt det første bildet kjenner mange barn skam og skyldfølelse som gjør at de ikke forteller det til noen, og det vet overgriperen. Det finnes en rekke saker der barn og unge har begynt med å sende et uskyldig bilde, og senere er blitt presset til å sende flere og langt mer krenkende bilder.

TA PRATEN

Den beste måten å beskytte barn mot seksuelle overgrep er å lære dem å si fra når noen trår over grensene deres og gjør dem utrygge. Det er bra hvis barnet ditt opplever at han eller hun alltid kan komme til deg. Vær imøtekommende hvis barnet prøver å fortelle om noe som har skjedd på nettet, selv om barnet har gjort noe de vet kan være risikabelt. Ikke møt barnet med anklager eller en moralsk pekefinger, men ta ansvar for å løse situasjonen.

Eksempler på spørsmål du kan stille:

- Hvem har du kontakt med i spill og sosiale medier? Kjenner du alle fra før?
- Er det mange du ikke kjenner, som følger deg på Instagram/Snapchat?
- Hvem legger du til i grupper, og kjenner du alle?
- Har du opplevd at voksne tar kontakt på sosiale medier eller i spill?
- Har noen vært skille med deg?
- Har du opplevd at noen har stilt deg spørsmål du ikke har lyst til å svare på?
- Er det vanskelig å blokkere noen som du har blitt kjent med?
- Hva gjør du hvis noen du ikke kjenner, tar kontakt med deg på nettet?
- Er det lett å si nei til noen som maser om bilder eller kontakt på nettet?
- Hvorfor i hvorfor ikke?
- Hva kan man gjøre hvis noen sier eller spør om ting på nettet som gjør at man ikke føler seg bra?
- Hvem ville du snakket med dersom det skjedde noe på nettet med deg selv eller noen du bryr deg om?

Fortsett å spørre!

Selv om du møter motstand, er det viktig at du fortsetter å spørre. Ikke vær redd for å virke masete. Årene fra 10–11 og oppover er en tid da seksualiteten formes og behovet for å bli sett og likt er stort – og hvor barna trenger vår daglige støtte og interesse for hva som skjer i livet deres.

Følelsen av skam, skyld og frykt kan hindre barn fra å fortelle om ubehagelige opplevelser på nettet, og dette er noe overgriperen utnytter. Derfor er det bra for barn å ha flere voksne de kan henvende seg til. Er du far eller mor til en tenårings, så tenk over om det er andre som kan være støttepersoner for tenåringsen på nettet – en eldre bror eller søster, en slektning eller en annen voksen som kan stille de viktigste spørsmålene på en måte som gjør at den unge kan åpne seg. Tenk samtidig over om du kan være en slik voksen for andre barn. Snakk om nettdruk med andre foreldre, både for å få støtte selv og for å vise at du er tilgjengelig for å snakke med andres barn.

MANGE NETTSPESIFIKKE TEMAER

INNHOOLD

Forord	3
Innledning	4
1. Å finne gode hjelpetilbud på nettet	7
Lær barna om gode nettressurser og hjelpetilbud på nett	8
Hjelpetjenester for barn og unge	10
2. Trivsel på nettet – forebygging av mobbing	11
Klassens digitale kart	12
Trivsel mellom elever på nett	14
Utfrysing på nett	16
Anonym, jeg?	18
«Bare tulla»	20
Identitetstyveri	24
Aggressiv språkbruk	26
Reklame, sosiale medier og press	28
Kjønnsroller og sosiale medier	30
Spill på nett – vennskap og ekskludering	32
Elever lærer yngre barn nettvett	34
3. Delingskultur på nettet	37
Spør før du deler	38
Tenk før du videregir	40
Press til å like og dele skremmende innhold	42
4. Seksuelle overgrep og internett	45
Uønsket deling av nakenbilder	46
Søkende og sårbar	48
Hvordan blokkere og stanse ubehagelig nettkontakt	50
Overgripere kontakter barn på nettet	52
Nettvett i skole-hjem-samarbeidet	55
Råd til foreldre	57
Anbefalte ressurser til bruk i skolen	58
Referanser	59

EKSEMPEL

Overgripere kontakter barn på nettet

Materiellbehov: Ingenting

Tidsbruk: 1 time

Mål: Å lære elevene at personer som bruker nettet til å begå overgrep mot barn, ofte starter med å være greie før de blir ekle og truende

Personer med dårlige hensikter oppsøker barn i sosiale medier og i spill. De er i starten ofte hyggelige og gir barna ting de ønsker seg for å bygge opp tillit og kontakt med barna. Noen ganger utgir de seg for å være en jevnaldrende, en de kan bli venn med eller spille med. Andre ganger utgir seg for å være en grei voksen.

Etter at overgriperen har etablert tillit til barna, blir barna gradvis forledet til å dele nakenbilder og gjennomføre seksuelle handlinger. Det kan starte med at barnet blir bedt om å sende et bilde kroppen sin. Gradvis blir barnet overtalt og manipulert til å sende nakenbilder. Overgriperen truer med å vise de bildene barna allerede har sendt som et pressmiddel for å barnet til å sende grovere bilder og/eller gjennomføre seksuelle handlinger.

De manipulerer barna til å tro at de har vært med på det selv og da føler barna skyld. Det gjør at de ikke tør eller ikke klarer å fortelle om overgrepene eller truslene. Det er derfor viktig at barn lærer om hvordan overgripere oppfører seg mot barn, slik at de lærer å si fra til en trygg voksen hvis de opplever dette.

GJENNOMFØRING

1. Fortell elevene at det finnes voksne som kontakter barn i spill og sosiale medier, og som spør, maser og presser barn til å dele nakenbilder, og som også kan true barn til å gjennomføre seksuelle handlinger og filme det.
2. Les eksempelhistorien og bruk den som utgangspunkt for å snakke med elevene.

Eksempelhistorie: Gratis konsertbilletter

Marcus og Martinus har akkurat meldt fra at de skal ha konsert. Sofie, som går i 7. klasse, har kjempelyst til å gå, og hun føler seg utenfor fordi nesten alle i klassen skal dit. Men moren vil ikke kjøpe billett til henne. Hun er litt sur på moren.

Kvelden før konserten går hun inn på en fanside og skriver at hun skulle ønske at hun kunne dra på konserten. Da kommer hun i kontakt med en som kaller seg Christian. Han forteller at han har billetter til den kommende konserten til salg, og at hvis hun vil ha mer informasjon, må de fortsette chatten i et lukket rom.

Hun blir nysgjerrig og begynner å chatte med ham. Han forteller henne at billettene er verdt 1000 kroner, og kan kjøpes. Men betalingen «trenger ikke bare være penger da», skriver han. «Hva da?» spør Sofie tilbake. «Bilder, møtes, er åpen for det meste, jeg», svarer Christian. Deretter ber han jenta ta opp kontakten hvis hun har lyst til å gå på konserten, før han logger av.

Spørsmål

- Hva tror du kan skje dersom Sofie kontakter ham?
 - Kan det skade Sofie om hun sender et bilde av seg selv uten klær, hvis hun samtidig får en konsert-billett?
 - Tror du Christian har konsert-billetter?
 - Tror du det er vanlig å lyve om seg selv på nettet? Er det lettere å bli lurt hvis noen sier at de er like gamle som du er?
 - Hva ville du gjort hvis dette skjedde med deg?
 - Hva ville du gjort hvis en venn opplevde det samme som Sofie?
 - Hvem ville du snakket med dersom du eller noen av vennene dine ble lurt til å gjøre noe de angret på, på nettet?
 - Hvordan kan du vite at noen snakker sant på nettet?
 - Hvordan kan du vite når det er riktig å være grei og vise respekt, og når man skal bryte kontakten?
 - Hvorfor tror du mange barn ikke forteller det til voksne selv om det er voksne som har gjort noe galt?
3. Avslutt med å informere om at historien gir et eksempel på handlinger som er straffbare, og at barn må fortelle det til en trygg voksen hvis de selv opplever at dette skjer, eller hører om andre barn som opplever dette. Det er ikke lov å be barn dele et bilde mot å gi noe de ønsker seg tilbake. Fortell også barn om eksisterende hjelpetilbud på nettet, se side 10.

For mer informasjon om straffelovens bestemmelser om seksuell utnyttning av barn, se kapittel 26 i straffeloven. lovdata.no

Redd Barna

PÅ NETT MED BARNNA?

Diskusjonskort til foreldremøtet for å styrke trivsel, vennskap
og inkludering mellom elever på nett og i klassen

Involver barna i arbeidet med å forebygge digitale krenkelser

MÅLGRU

DISKUSJONSKORT TIL BRUK PÅ FORELDREMØTE

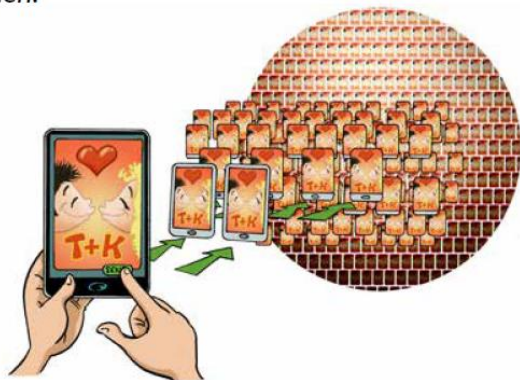
Redd Barna

PÅ NETT MED BARN?

10

Å «LIKE» OG VIDERESENDE ET BILDE

Det er et kjærestepar i syvende klasse på skolen. Mange av elevene er opptatt av dette og synes det er veldig spennende. En elev tar et bilde av at de kysser, de deler bildet og skriver en frekk kommentar, noe som mange «liker» og videresender. De som har delt bildet, har bare delt med en eller to personer, men bildet er likevel på kort tid delt til veldig mange på skolen.

- » Hvorfor tror du barn videresender bilder, selv om de vet at det ikke er greit?
- » Hvordan kan vi få barna til å forstå hvor raskt ting kan deles?
- » Hvordan bør foreldre håndtere situasjoner der barna har delt krenkende bilder?
- » Hva tenker dere rundt deres eget ansvar som rollemodeller?
- » Hvem har ansvar for å lære barn hva som er lov og ikke lov?

Redd Barna

Involver barna i arbeidet med å forebygge digitale krenkelser

Januarkonferansen,
Tromsø

VI MÅ INVOLVERE BARN

- Forpliktelse i barnekonvensjonen
- Innblikk i barns nettbruk, risikoer og håndteringskompetanse
- Minsker gap mellom barns nettunives og oss voksne
- Treffsikre tiltak og arbeid som kan hindre overgrep, og dermed bidrar til å styrke barns rett til en trygg oppvekst